

Septynių Stansų ir jų terminų pagal Stansų ir Eilių numeraciją KOMENTARAI

I. Stansas

1.1. PIRMAPRADĖ AMŽINOJI VISA GIMDANTI MOTINA¹, SLYPINTI SAVO APDANGALUOSE, AMŽINUOSE-NEMATOMUOSE, DAR KARTĄ MIEGOJO SEPTYNIŲ AMŽINYBIŲ EIGOJE.

„Gimdanti Motina“, Erdvė, yra amžina, visada egzistuojanti viso ko Priežastis – Nepažini DIEVYBĖ, kurios „Neregimi Apdangalai“ yra mistinė visos Materijos ir Visatos Šaknis. Erdvė yra tas vienatinis, amžinas, kurį mums lengviausiai įsivaizduoti nepajudinamą jo abstraktume ir neįtakojamą bei nepriklausomą nuo objektyvios Visatos buvimo ar nebuvimo jame. Erdvė neturi išmatavimų visomis prasmėmis ir yra savaimė egzistuojanti. Dvasia yra pirmoji „TO“, Bepriežastinės Priežasties – tiek Dvasios, tiek ir Materijos – diferenciacija. Kaip mus moko ezoterinis katekizmas – „ji nei „begalinė tuštuma“, nei „sąlyginė pilnuma“, bet ir viena, ir kita. Ji buvo ir visada bus.“

Taigi „Apdangalai“ yra nediferencijuotos kosminės materijos noumenas. Tai ne materija, kaip mes ją suvokiame, bet dvasinė materijos esmė, kuri amžina ir netgi yra *viena* su Erdve jos abstrakčiąja prasme. Šaknis-Gamta taip pat yra subtiliausių, regimoje materijoje neregimų savybių šaltinis. Tai tarsi Vienatinės ir Begalinės Dvasios Siela. Indai ją vadina Mulaprakrite ir tvirtina, kad tai yra Pirmapradė Substancija – pagrindas, Upadhi arba kiekvieno fizinio, psichinio ar protinio reiškinių laidininkas. Tai yra Šaltinis, iš kurio išspinduliuojama akaša.

„Septynias Amžinybes“ reikia suprasti kaip eonus, arba periodus. Žodis Amžinybė, kaip jis suvokiamas krikščioniškoje teologijoje, neturi prasmės rytietiškai ausiai, išskyrus jo taikymą Vienatiniam Egzistavimui; taip pat kaip ir terminas „per amžių amžius“ amžinas tik

¹ Erdvė

ateityje, yra ne kas kita, kaip klaidingas pavadinimas². Tokie žodžiai neegzistuoja ir negali egzistuoti metafizikos filosofijoje ir buvo nežinomi iki bažnytinės krikščionybės atsiradimo. Septynios Amžinybės yra septyni periodai, arba laiko periodas, susidedantis iš septynių vienos manvantaros periodų per mahakalpa, arba „Didįjį Amžių“ (100 Brahmos metų), t. y. 311 040 000 000 000 metų; kiekvieni Brahmos metai susideda iš 360 Brahmos dienų ir tiek pat naktų (skaičiuojant pagal Čandrajaną, arba Mėnulio metus). O Brahmos diena susideda iš 4 320 000 000 mirtingųjų metų. Šios Amžinybės priklauso patiems slapčiausiems skaičiavimams, kuriuose, jei norima gauti teisingą rezultatą, kiekvienas skaičius turi būti 7^x , kur x reikšmė priklauso nuo subjektyvaus arba realaus pasaulio ciklo prigimties; ir kiekvienas skaičius, reiškiantis atskirus ciklus – nuo didžiausio iki mažiausio – objektyviame arba nerealiame pasaulyje, turi neišvengiamai būti septynių kartotinis. Raktas tam negali būti duotas, nes tai yra ezoterinių skaičiavimų paslaptis, o įprastų skaičiavimų tikslams tai neturi prasmės. „Skaičius septyni“, sako kabala, „yra didysis Dieviškų Paslapčių skaičius“; skaičius dešimt yra bendražmogiškų žinių skaičius (Pitagoro dekada). 1 000 yra trečiasis skaičiaus 10 dydis, nes ir skaičius 7 000 taip pat simbolinis. Slaptojoje Doktrinoje skaičius 4 yra vyriškas simbolis tik aukštesniame abstrakcijos plane; materialiam plane skaičius 3 yra vyriškas, o 4 – moteriškas simbolis: vertikalus ir horizontalus ketvirtoje simbolizmo stadijoje, kai simboliai tampa fiziniame plane gimstančių jėgų ženklais.

I. Stansas – Tęsinys

2. LAIKO NEBUVO, JIS ILSĖJOSI BEGALINĖS TRUKMĖS GELMĖSE.

Laikas tėra iliuzija, kurią sukuria nuosekli mūsų sąmonės būsenų kaita mūsų klajonių per Amžinybę metu, ir jis ne egzistuoja, bet

² Antroje *Višnaus puranos* knygoje, VIII sk. pasakyta: „Nemirtingumas suprantamas kaip egzistavimas iki Kalpos pabaigos“. Vertėjas p. Wilsonas pastaboje rašo: „Pagal vedas tai yra viskas, ką reikia suprasti kaip dievų nemirtingumą (arba amžinybę); jie žūsta visuotinio suirimo (arba pralajos) pabaigoje“. Tačiau ezoterinė filosofija teigia: „Jie ne žūsta, bet yra vėl suimami atgal.“

„miega“ ten, kur nėra sąmonės, kurioje galėtų kilti Iliuzija. Dabartis tėra tik matematinė linija, skirianti tą Amžinos Veiklos dalį, kurią mes vadiname ateitimi, nuo tos dalies, kurią mes vadiname praeitimi. Niekas Žemėje neturi tikros, realios trukmės, nes niekas neišlieka be pakitimų – arba tuo pačiu savimi – per milijardinę sekundės dalį; ir akivaizdaus laiko atsidalijimo, žinomo kaip dabartis, pojūtis kyla dėl menkiausių mūsų jausmais perduodamų bet kokio dalyko suvokimų ar suvokimų virtinės, kai šie dalykai iš idealių įsivaizdavimų srities, vadinamos ateitimi, pereina į atsiminimų sritį, vadinamą praeitimi.

Lygiai taip pat patiriame trukmės įspūdį nuo akimirkai blykstelėjusios elektros kibirkšties, jai ilgam užsifiksavus akies tinklainėje. Žmogus arba daiktas iš tikrųjų nėra tik tai, ką regime jame koku nors konkrečiu laiko akimirksniu, bet yra visų savo įvairių ir viena kitą keičiančių būsenų visuma nuo pat savo atsiradimo materialioje formoje iki pat savo išnykimo iš mūsų Žemės. Kaip tik „šios visumos“, amžinai egzistuojančios Ateityje, nuosekliai pereina per materiją, kad amžinai egzistotų praeityje. Niekas nepasakys, kad geležies gabalas, įmestas į jūrą, išėjęs iš oro, pradėjo savo egzistavimą, o paniręs į vandenį nustojo egzistuoti ir kad pats gabalas teegzistavo tik kaip šis plokštumų perkirtimas, tam tikrą akimirką sutapęs su matematiniu planu, skiriančiu ir tuo pačiu jungiančiu atmosferą su okeanu. Tas pats vyksta su žmonėmis bei daiktais, kurie, iškrisdami iš „bus“ į „buvo“, iš ateities į praeitį, mums akimirkai atveria savo tikrąją esmę, judėdami laiku ir erdve, kaip materija, iš vienos amžinybės į kitą. Šios dvi amžinybės sudaro tą Trukmę, kurioje vienintelėje viskas iš tikrųjų egzistuoja, jeigu tik mūsų pojūčiai pajėgtų tai suprasti.

I. Stansas – Tęsinys

3. VISUOTINIO PROTO NEBUVO; NES NEBUVO AH-HI³, KURIAME JIS GALĖTŲ BŪTI⁴

³ Dangiškosios Būtybės.

⁴ Taigi ir realizuoti jį.

Protas – tai visuma sąmonės būsenų, kurias galima apibrėžti sąvokomis: mintis, valia, jausmai. Gilaus miego metu mąstymas fiziniame plane ir atminties darbas nutrūksta; taigi tuo metu „protas neegzistuoja“, nes organas, per kurį ego atlieka savo mąstymą, ir atmintis materialiam plane laikinai nustoja veikti. Noumenas gali tapti fenomenu bet kuriame egzistavimo plane, pasireikšdamas tame plane per tinkamą pagrindą arba laidininką. Ir ilgos poilsio nakties, vadinamos pralaja, metu, kai visos gyvybės ištirpo, „visuotinis Protas“ išlieka kaip nuolatinė protinės veiklos galimybė arba kaip ta abstrakti ir absoliuti Mintis, kurios konkretus ir sąlyginis pasireiškimas yra Protas. Ah-Hi (Dhian Kohanai) yra aibės dvasinių būtybių – krikščionybės angelų hierarchija, žydų elohimai ir pranašai, – kurios yra Dieviškos ar visatos Minties bei Valios pasireiškimo Laidininkai. Tai yra Protingos Jėgos, kuriančios ir nustatančios Gamtos Dėsnius, ir pačios veikiančios pagal Dėsnius, analogiškai joms nuleistus dar aukštesnių Jėgų; bet jos nėra Gamtos Jėgų įkūnijimas, kaip kartais neteisingai galvojama. Ši dvasinių būtybių hierarchija, per kurią pasireiškia visatinis Protas, primena armiją – tikrą kariuomenę, kuri atspindi tautos karinę galią; ji susideda iš korpusų, divizijų, brigadų, pulkų ir t. t.; kiekviena turi savo individualybę, arba savo atskirą gyvenimą, su tam tikra veiksmų laisve ir atsakomybe; kiekviena įtraukta į dar platesnę Individualybę, kuriai paklūsta jos asmeniniai interesai, ir kiekviena talpina savyje dar mažesnes individualybes.

I. Stansas – Tęsinys

4. SEPTYNIŲ KELIŲ Į PALAIMĄ⁵ NEBUVO (a). NEBUVO IR DIDŽIŲJŲ KANČIOS PRIEŽASČIŲ⁶, NES NEBUVO KAS JAS GIMDYTŲ IR JOMIS TENKINTŲSI (b).

⁵ Nirvana. Kinų kalba – ne-pan. Birmos kalba – neibban. Indijoje – mokša.

⁶ Nirvana ir maja. Dvylika nidanų (tibetietiška ten-den-čug-nji) yra pagrindinės egzistavimo priežastys, pasekmės, atsiradusios sukibus pamatinėms priežastims.

a) Egzistuoja Septyni Keliai į Ne-Būties Palaimą. Ši Ne-Būtis yra Absoliuti Būtis, Egzistavimas ir Sąmonė. Jie neegzistavo, nes visata nebuvo apreikšta ir teturėjo išraišką vien tik Dieviškoje Mintyje.

b) Nes tai yra... Dvylika Nidanų arba Būties Priežasčių. Kiekviena yra prieš tai buvusios priežasties pasekmė ir priežastis būsimai. Visų Nidanų visuma remiasi keturiomis Tiesomis, ši doktrina ypač būdinga hinajanos sistemai⁷. Jos priklauso srauto teorijai, sukibimo dėsniai, gimdančiam nuopelnus bei nusižengimus ir galų gale įjungiančio pilna jėga veikti karma. Ši sistema pagrįsta didžia tiesa, kad reikia bijoti įsikūnijimo, nes egzistavimas šiame pasaulyje žmogui atneša tik kančias, nelaimes bei skausmą; ir pati mirtis nepajėgia iš to išlaisvinti žmogaus, nes mirtis tėra tik durys, per kurias jis praeina į naują įsikūnijimą Žemėje, po trumpo poilsio tarpduryje – Devačane. Hinajanos sistema, arba Mažojo Vežimo mokykla, labai sena, o mahajana, arba Didžiojo Vežimo mokykla, yra vėlyvojo periodo, nes atsirado po Budos mirties, bet jos pagrindai tokie pat seni kaip kalnai, nuo neatmenamų laikų glaudę panašias mokyklas. Ir hinajanos, ir mahajanos mokyklos iš tikrųjų moko tos pačios Doktrinos. Jana, arba Vežimas, yra mistinis terminas ir abu Vežimai teigia, kad žmogus gali išsivaduoti iš gimimo kančių ir netgi iš netikros Devačano palaimos siekdamas Išminties ir Žinių, kurios vienintelės tegali išsklaidyti iliuzijos bei nemokšiškumo vaisius.

Maja, arba iliuzija, yra į visus baigtinius daiktus įeinantis elementas, nes visa, kas egzistuoja, turi savo ne absoliučią, bet tik sąlyginę realybę, nes regimybė, kuria latentinis noumenas apsigaubia nuo stebėtojo, priklauso nuo pastarojo sugebėjimų pažinti. Netreniruotai laukinio akiai bet koks vaizdas iš pradžių atrodo kaip beprasmiškas spalvotų dryžių ir dėmių chaosas, o treniruota akis iš karto pastebės veidą ar peizažą. Nieko nėra pastovaus, išskyrus vienatinę, latentinę, absoliučią Būtį, talpinančią savyje visų realybių noumenus. Egzistavimai, priklausantys kiekvienam būties planui iki

⁷ Žr. V. Vasiljevo *Budizmas*, p. 97-128.

pačių aukščiausių Dhian Kohanų, yra tarsi šešėliai, krentantys į bespalvį ekraną nuo stebuklingo žibinto šviesos. Tačiau visi daiktai sąlyginai realūs, nes juos pažįstantis taip pat tėra tik atspindys ir todėl visi jo suvokiami daiktai yra jam tokie patys realūs kaip ir jis pats. Kad ir kokie realūs būtų daiktai, ši realybė turi būti rasta juose iki arba po to, kai jie tarsi žaibo iškrova šmėstelės mūsų materialiam pasaulyje; nes mes negalime pažinti tokio egzistavimo betarpiškai, kol mūsų dabar turimi jausmai-instrumentai tegali perduoti tik materialų egzistavimą mūsų sąmonės lauke. Kad ir kokiame plane veiktų mūsų sąmonė, mes ir tam planui priklausantys daiktai tuo metu esame vienintelės mūsų realybės. Bet tobulėdami ir vystydamiesi mes suvokiame, kad tose stadijose, kurias praėjome, šešėlius laikėme realybe ir kad kintantis ego procesas susideda iš ištisos virtinės progresuojančių prabudimų, o kiekvienas žingsnis persmelktas įsitikinimu, kad pagaliau pasiekėme „realybę“. Bet tik tada, kai pasieksime absoliučią Sąmonę ir susiliesime su ja savo sąmone, išsilaisvinsime iš majos pagimdytų klydimų.

I. Stansas – Tęsinys

5. VIENATINĖ TAMSA DENGĖ BEGALINĮ VISKĄ (a), NES TĖVAS-MOTINA IR SŪNUS DAR KARTĄ BUVO VIENIS, IR SŪNUS DAR NEPRABUDO NAUJAM RATUI⁸ IR KLAJONĖMS JAME (b).

a) „Tamsa yra Tėvas-Motina, Šviesa jų Sūnus“, sako senas rytietiškas posakis. Šviesos neįmanoma pažinti niekaip kitaip, kaip tik sklindančios iš kokio nors šaltinio, esančio jos priešastimi; o kadangi Pirmapradės Šviesos atveju šis šaltinis nepažinus, nors intelektas ir logika atkakliai reikalauja priešasties, proto požiūriu mes vadiname ją Tamsa. Kalbant apie pasiskolintą, arba antrinę, Šviesą, kad ir koks būtų jos šaltinis, jis tegali būti tik laikinas ir iliuzinis. Todėl Tamsa yra amžina

⁸ Terminas „Ratas“ yra simbolinė pasaulio, arba rutulio, išraiška, liudijanti, kad senovėje buvo žinoma, jog mūsų Žemė buvo besisukantis rutulys, o ne nejudrus kvadratas, kaip to mokė kai kurie krikščionybės tėvai. Didysis Ratas yra užbaigtas mūsų Būties Ciklo, arba mahakalpos, periodas, t. y. pilnas mūsų ypatingos septynių Rutulių arba Sferų grandies periodas nuo pradžios iki galo. Mažieji Ratai reiškia Ciklus, kurių taip pat septyni.

Talpykla, kurioje Šviesos Šaltiniai atsiranda ir išnyksta. Niekas nepridedama prie tamsos, kad iš jos būtų išgauta šviesa, arba prie šviesos, kad ją padarytų tamsa mūsų plane. Jos keičia viena kitą; ir mokliškai šviesa tėra tik tamsos rūšis, ir atvirkščiai. Tačiau jos abi yra reiškiniai vieno ir to paties noumeno, kuris yra absoliuti tamsa mokslininko protui ir tik pilkos sutemos eilinio mistiko pažinimui, bet absoliuti Šviesa dvasinėms išventintojo akims. Mūsų sugebėjimas skirti tamsoje švytinčios šviesos ryškį priklauso nuo mūsų regėjimo jėgos. Tai, kas mums yra šviesa, daugeliui vabzdžių yra tamsa, o aiškiaregio akis mato švytėjimą ten, kur normali akis įžvelgia tik miglą. Kai visa visata buvo nugrimzdusi į miegą – t. y. grįžo į savo pradinį elementą – nebuvo nei šviesos centro, nei akies, galinčios matyti šviesą; ir tamsa neišvengiamai apėmė „Bėgalinį Viską“.

b) Tėvas ir Motina – tai vyriškas ir moteriškas pradai Gamtoje-Šaknyje, kiekviename kosmoso plane visame kame pasireiškiantys priešingi poliai – arba Dvasia ir Substancija, jei kalbėtume mažiau alegoriškai, kurių rezultatas yra visata, arba „Sūnus“. Jie „vėl sulieti į vieną“, kai Brahmos naktį, pralajos metu, viskas objektyvioje visatoje grįžta į savo vienatinę, pirminę ir amžiną priežastį, kad vėl pasireikštų atėjus naujai Aušrai – kaip tai periodiškai vyksta. Karana – Amžina Priežastis – buvo viena. Kitaip sakant: tik Karana būna Brahmos naktį. Ankstesnė objektyvi visata ištirpo savo vienatinėje, pirminėje ir amžinoje Priežastyje ir tarsi išlieka taip ištirpusi Erdvėje, kad vėl diferencijuotųsi bei vėl susikristalizuotų būsimos manvantaros Aušrai, esančiai Naujos Dienos, arba Brahmos (visatos simbolio) veiklos, pradžia. Ezoterinėje frazeologijoje Brahma yra Tėvas-Motina-Sūnus, arba Dvasia, Siela bei Kūnas vienu metu. Kiekvienas aspektas yra vieno atributo simbolis ir kiekvienas atributas, arba savybė, yra nuoseklus Dieviško Kvėpavimo vyksmas jo cikliškoje, involiucinėje ir evoliucinėje diferenciacijoje. Kosmofizine prasme tai yra visata, planetinė grandis ir Žemė; grynai dvasine prasme – Nepažini Dievybė, Planetinė Dvasia ir Žmogus – abiejų sūnus, būtybė iš dvasios bei materijos ir jų

pasireiškimas jo periodiniuose pasirodymuose Žemėje Ratų, arba manvantaros, metu.

I. Stansas – Tęsinys

6. SEPTYNI AUKŠČIAUSI VALDOVAI IR SEPTYNIOS TIESOS BUVO NUSTOJĘ EGZISTUOTI (a), IR VISATA-NEIŠVENGIAMYBĖS SŪNUS – BUVO NUGRIMZDUSI Į PARANIŠPANĄ⁹ (b), KAD JĄ IŠKVĖPTŲ TAS, KURIS YRA IR TUO PAČIU METU NĖRA. NEBUVO NIEKO (c).

a) Septyni Aukščiausi Valdovai yra septynios Dvasios-Kūrėjos, arba Dhian Kohanai, atitinkantys žydų elohimus. Tai ta pati angelų hierarchija, kuriai krikščioniškoje teogonijoje priklauso Šv. Mykolas, Šv. Gabrielius ir kt. Nors dogmatiškoje, lotyniškoje teogonijoje tik Šv. Mykolui leista prižiūrėti visas viršūnes bei bedugnes, ezoterinėje sistemoje Dhianai paeiliui prižiūri po vieną Ratą ir po vieną didžiąją mūsų Planetinės Grandies Pagrindinę Rasę. Be to pasakyta, kad jie siunčia savo bodhisatvas, jiems prilygstančius žmones-pavaduotojus, Dhiani Budas per visą kiekvieno Rato ir Rasės laikotarpį. Iš Septynių Tiesų ir Apreiškimų, arba, tiksliau, paslapčių atskleidimų, mums perduoti tik keturi, nes mes vis dar tebeesame Ketvirtame Rate, ir pasaulis iki šiol taip pat teturėjo tik keturis Budas. Tai labai sudėtingas klausimas ir vėliau jis bus aptariamas išsamiau.

Iki šiol „tėra tik keturios Tiesos ir keturios vedos“ – kalba budistai ir indai. Todėl Irenėjus reikalavo, kad būtų keturios Evangelijos. Kadangi kiekviena Nauja Pagrindinė Rasė prasidedant Ratui turi turėti savo jai skirtą Apreiškimą, taip pat ir savo skelbėjus, tai būsimame, Penktame, Rate bus skelbiamas Penktas, Šeštame – Šeštas, Septintame – Septintas Apreiškimas.

b) Paranišpana yra absoliuti Tobulybė, kurią pasiekia visos gyvybės, užbaigusios didįjį veiklos periodą, manvantarą, kurioje jos

⁹ Absolutus Tobulumas, Paranirvana; tibet. – Jong-Dup (Yon's-grub).

ilsėsis per visą Ramybės periodą. Tibete tai vadinama „Jong-Dup“ (Yon's-grub). Iki Jogačarjos mokyklos atsiradimo tikroji paranirvanos prigimtis buvo dėstoma atvirai, bet po to ši sąvoka tapo visiškai ezoterinė; todėl atsirado tiek daug skirtingų aiškinimų. Tai suprasti gali tik tikras idealistas. Tie, kurie norėtų suprasti šią būseną ir suvokti, kaip Ne-Būtis, Tuštuma bei Tamsa yra Trys Viename ir tik vieni savaime egzistuoja bei yra tobuli, viską turi vertinti idealiu aspektu, išskyrus paranirvaną. Paranirvana yra absoliuti, tačiau tik santykinė prasme, nes turi būti palikta tolesnio absoliutaus tobulėjimo galimybė, įvertinanti aukštesnį būsimos veiklos periodo lygį, kaip tobulas žiedas turi nustoti egzistuoti kaip tobulas žiedas, kad taptų tobulu vaisiumi, jeigu tik taip galima palyginti.

Slaptosios Žinios moko, kad viskas nuolat vystosi, tiek pasauliai, tiek ir atomai, ir šis nuostabus vystymasis neturi nei apčiuopiamos pradžios, nei įsivaizduojamos pabaigos. Mūsų visata tėra tik viena iš nesuskaičiuojamų begalinių visatų, ir visos jos yra Būtinybės Sūnūs, nes jos yra didžiosios kosminės visatų Grandinės grandys, iš kurių kiekviena yra buvusios grandies pasekmė ir priežastis būsimai.

Visatos atsiradimas ir išnykimas vaizduojami kaip Didžiojo Kvėpavimo iškvėpimas ir įkvėpimas. Šis Didysis Kvėpavimas yra amžinas ir, būdamas Judėjimas, yra vienas iš trijų Absoliuto simbolių, kiti du – Abstrakti Erdvė bei Trukmė. Kai Didysis Kvėpavimas išleidžiamas, jis vadinamas Dievišku Kvėpavimu ir traktuojamas kaip Kvėpavimas Nepažinios Dievybės, Vienatinės Būties, kuri tarsi iškvepia mintį, tampančią kosmosu. Kai Dieviškas Kvėpavimas įtraukiamas, visata dingsta Didžiosios Motinos Įsčiose, kuri tada miega „slypėdama savo Apdangaluose, Amžinuose-Nematomuose“.

c) „Tas, kas yra ir tuo pačiu metu nėra“, reiškia patį Didįjį Kvėpavimą, apie kurį mes galime kalbėti tik kaip apie Absoliučią Būtį, bet negalime įsivaizduoti kaip kokią nors egzistavimo formą, kurią galėtume atskirti nuo Ne-Būties. Trys periodai – dabartis, praeitis ir ateitis – ezoterinėje filosofijoje yra sudėtinis laikas, nes visi trys yra

sudedamosios dalys tik fenomenalaus plano atžvilgiu, bet noumenų srityje jie neturi abstrakčios reikšmės. Kaip pasakyta šventraščiuose: „Praeities laikas yra dabarties laikas, taip pat kaip ir ateitis, kuri nors dar ir nepasireiškia, visgi egzistuoja“, pagal patarimus iš madhjamiko prasangos mokymo, kurio dogmos buvo žinomos nuo pat jo atsiskyrimo nuo grynai ezoterinių mokyklų¹⁰. Galų gale visos mūsų sąvokos apie trukmę ir laiką, pagal asociacijų dėsnį, kilo iš mūsų pojūčių. Šios sąvokos, būdamos neatsiejamai susijusios su žmogiškuoju pažinimu, negali egzistuoti niekaip kitaip, kaip tik individualaus ego išgyvenimuose, ir jos dingsta, kai jo evoliucijos raida išsklaido fenomenalaus egzistavimo mają. Kas, pvz., yra laikas, jeigu ne panoraminė mūsų sąmonės būsenų seka! Vieno Mokytojo žodžiais tariant: „Manyje kyla pasipiktinimas, kai esu priverstas naudoti šiuos tris nevykusius žodžius – praeitis, dabartis ir ateitis, – apgailėtinus subjektyvios visumos objektyvių fazių įvaizdžius; jie taip mažai tetinka naudoti, kaip ir kirvis meniškiems ražiniams.“ Reikia pasiekti paramarthą, kad netaptum pernelyg lengvu grobiu samvriti, tai – filosofinė aksioma¹¹.

I. Stansas – Tęsinys

7. EGZISTAVIMO PRIEŽASTYS BUVO DINGUSIOS (a); BUVUSI REGIMYBĖ IR ESAMA NEREGIMYBĖ ILSĖJOSI AMŽINOJE NE-BŪTYJE – VIENATINĖJE BŪTYJE (b).

a) „Egzistavimo Priežastys“ reiškia ne tik fizines, mokslui žinomas priežastis, bet ir metafizines priežastis, iš kurių svarbiausia yra noras egzistuoti, nidanos ir majos pasekmė. Sąmoningo gyvenimo noras pasireiškia visur, nuo atomo iki saulės, ir yra į objektyvų egzistavimą, į dėsnį, kad visata egzistuočiau, susikoncentravusios Dieviškos Minties atspindys. Pagal ezoterinį mokymą, tikroji šio tariamo noro, taip pat

¹⁰ Žr. džungarišką *Mani Kambum*, 100 000 patarimų knyga. Taip pat V. Vasiljevo *Budizmą*, psl. 327 ir 357 ir t. t.

¹¹ Kitaip sakant, būtina įgyti tikrąją savimone, kad būtų galima suvokti samvriti, arba „pagundos pradžia“. Paramartha yra sinonimas terminui svasamvedana, arba „mąstymui, kuris analizuoja pats save“. Yra skirtumas tarp to, kaip paramarthos prasmę aiškina jogačarjos ir madjamikos pasekėjai, nors niekas iš jų nepaaiškina tikrosios šio posakio prasmės.

kaip ir viso egzistavimo priežastis visada išlieka paslaptimi, ir jos pirmosios emanacijos yra pačios tobuliausios abstrakcijos, kokias protas iš viso gali įsivaizduoti. Šios abstrakcijos prareikę gali būti pateiktos kaip protu ir jausmais suvokiamos materialios visatos priežastis ir turi būti antrinių bei pavaldžių Gamtos jėgų, visų laikų liaudies masių sužmogintų bei garbinamų kaip „Dievas“ ar „Dievai“, pagrindas. Neįmanoma įsivaizduoti ką nors neturintį priežasties; toks bandymas išveda protą už sąmonės ribų. Iš tikrųjų tai ir yra būseną, kurią protas turi galų gale pasiekti, kai bandome atvirščia seka peržvelgti priežasčių ir pasekmių grandinę; bet mokslas ir religija labai greitai pasiekia šią sąmonės ribą, nes abu nesupranta metafizinių abstrakcijų, kurias vienintele įmanoma įsivaizduoti kaip fizinės realybės priežastis. Šios abstrakcijos, artėdamos prie mūsų egzistavimo plano, tampa vis labiau ir labiau realios, kol jos pagaliau virsta materialios visatos forma, nes metafizika virsta fizika, analogiškai kaip garai kondensuodamiesi virsta skysčiu, o skystis sušąla į ledą.

b) Amžinos Ne-Būtis, kuri yra Vienatinė Būtis, įsivaizdavimas atrodo paradoksas kiekvienam, kuris neprisimins, kad mes apribojame savo mintis apie Būtį savo dabartine egzistavimo sąmone, paversdami Būtį specifiniu terminu vietoje universalus. Negimęs kūdikis, jeigu jis pajėgtų galvoti taip, kaip mes suvokiame šį terminą, neišvengiamai ir tokiu pačiu būdu apribotų savo suvokimą apie Būtį vien tik savo gyvenimu motinos iščiose; jeigu jis bandytų savo sąmone įsivaizduoti gyvenimą po gimimo (jo atveju – po mirties), neturėdamas duomenų apie tai, o kartu ir sugebėjimo gauti tokius duomenis, jis, tikriausiai, apibūdintų tą gyvenimą kaip Ne-Būtį, kuri yra Tikroji Būtis. Mūsų atveju Vienatinė Būtis yra noumenas visų noumenų, esančių, kaip mes žinome, kiekvieno fenomeno pagrindu ir aprūpinančių juos tuo realybės šėšėliu, kurį jie turi, bet kuriam suvokti dabar neturime nei tam reikiamų jausmų, nei pažinimo sugebėjimų. Tonoje auksingo kvarco glūdintys aukso atomai gali būti nematomi rūdkasio akiai, ir visgi jis žino, kad jie ne tik ten yra, bet kad būtent jie suteikia kvarcui visą jo vertę; šis

kvarco ir aukso santykis gali šiek tiek nušviesti noumeno ir fenomeno santykį. Bet rūdkasys žino, kaip atrodys auksas, išgavus jį iš kvarco, o eilinis mirtingasis negali vaizduotėje sukurti realių daiktų atskirai nuo majos, kuri juose slypi ir kuri juos temdo. Tik išventintasis, įgijęs žinių, kurias surinko daugybė kartų išventintųjų, nukreipia į daiktų esmę Dangmos Akį, kurios negali paveikti jokia maja. Kaip tik šiuo atveju, nagrinėdamas nidanas ir keturias Tiesas, ezoterinės filosofijos mokymai įgauna didžiulę reikšmę, bet jie saugomi paslapyje.

I. Stansas – Tęsinys

8. TIK VIENATINĖ EGZISTAVIMO FORMA(a), BERIBĖ, BEGALINĖ, BEPRIEŽASTINĖ, PLYTĖJO MIEGODAMA MIEGU BE SAPNŲ (b); NESĄMONINGA GYVYBĖ PULSAVO VISATOS ERDVĖS TAME VISAME KAME , KURIS JUNTAMAS ATMERKTA DANGMOS AKIMI¹².

a) Šiuolaikinė mintis linkusi grįžti prie prie archainės idėjos skirtingus savo forma dalykus kildinti iš to paties pagrindo – t. y. nevienalytiškumo, išsivysčiusio iš vienalytiškumo. Biologai dabar ieško savo vienalytės protoplazmos, chemikai savo protilo, o mokslas tuo pačiu metu ieško jėgos, kurios diferenciacijos yra elektra, magnetizmas, šiluma ir t. t. Slaptoji Doktrina šią idėją priskiria metafizikai ir iškelia Vienatinę Būties Formą kaip visų daiktų pagrindą ir šaltinį. Tik gal frazė „Vienatinė Daiktų Forma“ ne visiškai tiksli. Tam naudojamas sanskrito žodis – prabhavapja, „vieta (arba, tiksliau, planas), iš kur viskas prasidėjo ir kur ištirpsta visi daiktai“, kaip sako vienas komentatorius. Tai nėra Pasaulio Motina, kaip verčia Wilsonas¹³; nes Džagad Joni, kaip nurodo F. Hallas, yra ne tiek Pasaulio Motina, arba Pasaulio Gimda, kiek Materiali Pasaulio Priežastis. Puranų komentatoriai tai aiškina kaip karaną, „priežastį“, bet ezoterinė filosofija tai vadina *idealija šios*

¹² Indijoje tai vadinama Šivos akimi, bet už didžiųjų kalnų grandinės, ezoterinėje frazeologijoje, žinoma kaip Atmerkta Dangmos Akis. Dangma reiškia nuskaidrinta siela, tas, kuris tapo dživanmukta, aukščiausiu adeptu, arba, tiksliau, mahatma. Jo Atmerkta Akis yra vidinė dvasinė aiškiaregio akis; sugebėjimas, kuris per ją realizuojasi, nėra aiškiaregystė, kaip ji paprastai suprantama, tai yra regėjimo per atstumą jėga, tiksliau, dvasinė intuicija, per kurią gaunamas betarpiškas ir patikimas žinojimas. Šis sugebėjimas tampriai susijęs su Trečiaja Akimi, kurią mitologijos tradicijos priskiria kai kurioms žmonijos rasėms.

¹³ Višnaus purana, I, 21.

priežasties dvasia. Jos antrinėje stadijoje tai yra budistų filosofijos svabhavat, Amžinoji Priežastis ir Pasekmė, visur esanti, tačiau abstrakti, savaime egzistuojanti plastinė viso ko Substancija bei Šaknis, nagrinėjama vis tais pačiais dviem aspektais, kaip vedantistas mato savo Parabrahmaną bei Mulaprakritę, *vieną* dviejuose aspektuose. Ir iš tiesų neįprasta matyti didžius mokslininkus, svarstančius galimybę, kad vedanta, o ypač utara-mimansa, „buvo Budos mokymų paskatintos“; nors būtent atvirkščiai, budizmas, Gautamos mokymas, buvo „paskatintas“ ir išaugo iš Slaptosios Doktrinos dogmų, kurių dalinį išdėstymą mes stengiamės čia pateikti ir kuriuo remiasi taip pat ir *upanišados*¹⁴. Iš Šri Šankaračarjos mokymų aišku, kad mūsų teiginys neginčijamas¹⁵.

b) „Miegas be sapnų“ yra viena iš septynių Rytų ezoterizmui žinomų sąmonės būsenų. Kiekvienoje iš šių būsenų pradeda veikti tam tikra proto dalis; arba, kaip pasakytų vedantistas, žmogus tampa sąmoningas kitame savo būties plane. Terminas „miegas be sapnų“ šiuo atveju alegoriškai taikomas visatai, norint išreikšti būseną šiek tiek analogišką tai pačiai žmogaus būsenai, kuri neišlaikoma būdraujančios sąmonės atmintyje atrodo kaip spraga, lygiai taip pat, kaip užhipnotizuoto subjekto sapnas atrodo sąmonės spraga, kai žmogus grįžta į savo normalią būseną, nors tik ką kalbėjo ir veikė kaip visiškai sąmoningai.

¹⁴ Tačiau asmuo, pretenduojantis būti autoritetu, būtent seras Monieris Williamsas, Oksfordo universiteto Sanskrito profesorius (Boden endowment) atmetė šį faktą. Štai ką jis pareiškė savo auditorijai 1883 m. birželio 4-ą savo kasmetinėje ataskaitoje Viktorijos Institutui Didžiojoje Britanijoje: „Iš pradžių budizmas pasisakė prieš bet koki nusišalinimo asketizmą... aukščiausiai Pažinimo viršūnei pasiekti. Šis mokymas neturėjo nei okultinės, nei ezoterinės doktrinos sistemos... užslaptintos nuo paprastų žmonių.“ (!) Toliau... „Kai Gautama Buda pradėjo savo veiklą, vėlesnė ir žemiausia jogos forma, matyt, buvo mažai žinoma.“ Ir po to pats sau prieštaraudamas kompetentingas lektorius pareiškia auditorijai: „... iš Lalita Vistara mes sužinome, kad atskiros kūno kankinimo, sekinimo ir susilaikymo formos buvo įprastas reiškinys Gautamos laikais.“ Bet pranešėjas, atrodo, visiškai nežino, kad ši kankinimo ir sekinimo forma ir yra būtent žemiausioji jogos forma, hatha joga, kuri buvo „mažai žinoma“ ir visgi tokia „įprasta“ Gautamos laikais.

¹⁵ Netgi tvirtinama, kad visi šeši daršana, arba filosofijos mokyklos, yra paveikti Budos mokymo, skolinių arba iš budizmo, arba iš Graikijos mokymų! (Žr. Maxo Weberio, M. Müllerio ir kt. veikalus). Bet mes prisimename, kad Henris Thomas Colebrookas, „didžiausias autoritetas“ šia tema, seniai išsprendė šį klausimą įrodęs, kad „ir šiuo atveju indai buvo mokytojai, o ne mokiniai.“

I. Stansas - Tęsinys

9. BET KUR BUVO DANGMA, KAI VISATOS ALAJA¹⁶ BUVO PARAMARTHOJE¹⁷ (a)
IR DIDYSIS RATAS BUVO ANUPADAKA (b)?

a) Čia prieš mus atsiveria amžinų scholastinių diskusijų tema. Abu terminai „alaja“ ir „paramartha, labiau nei kai kurie kiti mistiniai žodžiai buvo mokyklų skilimo ir Tiesos suskaidymo į daugybę aspektų priežastimi. Alaja yra Visuotinė Siela, arba *Anima Mundi*, – anot Ralpho Emersono, Supersiela, kuri pagal ezoterinį mokymą periodiškai kinta. Alaja, nors amžina ir nekintanti planuose, nepasiekiamuose nei žmogui, nei kosminiams dievams (Dhiani Budoms), kinta per visą aktyvų periodą-gyvenimą žemesniųjų planų, tarp jų ir mūsų, atžvilgiu. Per visą šį laiką ne tik Dhiani Budų Siela bei Esybė yra vienovėje su alaja, bet netgi žmogus, patobulėjęs jogoje (mistinėje kontempliacijoje), „sugeba sulieti su ja savo sielą“, kaip sako jogačarjos mokyklos mokytojas budistas Arjasanga. Tai nėra nirvana, bet jai artima būseną; iš to ir kyla prieštaravimai. Taigi nors jogačarjos, mahajanos mokyklos, pasekėjai sako, kad alaja (tibetietišškai – ning po ir cang po) yra Tuštumos įkūnijimas ir kartu alaja yra kiekvieno regimo bei neregimo daikto pagrindas ir, nors ji savo esme yra amžina bei nekintanti, ji atsispindi kiekviename visatos objekte „kaip mėnulis ramiame vandens paviršiuje“, kitos mokyklos neigia šį tvirtinimą. Tas pats ir dėl paramarthos. Jogačarjos pasekėjai šį terminą aiškina kaip tai, kas tuo pačiu priklauso nuo kitų daiktų (paratantra); o madhjamikai sako, kad paramartha apima tik paranišpaną, arba Absoliučiąją Tobulybę, t. y. traktuodami šias „dvi Tiesas“ iš keturių, pirmieji tiki bei tvirtina, kad bet kuriuo atveju šiame plane egzistuoja tik samvritisatja, arba sąlyginė Tiesa; antrieji moko paramarthasatjos, Absoliučios Tiesos¹⁸. „Nė vienas

¹⁶ Siela kaip visa ko pagrindas, *Anima Mundi*.

¹⁷ Absoliuti Būtis ir Sąmonė, kuri yra Absoliuti Ne-Būtis ir Ne-Sąmonė.

¹⁸ Paramarthasatja yra savęs suvokimas; svasamvedana, arba save analizuojantis mąstymas. *Parama* – aukščiau visko ir *artha* – suvokimas; *satja* reiškia absoliuti, tikroji būtis arba *esse*. Tibetietišškai paramarthasatja yra *don-dam-pei-bden-pa*. Priešinga šiai absoliučiai realybei, arba tikrovei, yra samvritisatja – tik sąlyginė tiesa – samvriti, reiškia „neteisingas [sivaizdavimas]“ ir iliuzijos, majos, gimimas. Tibetietišškai *kun-rdzob-bden-pa* – iliuzija, sukurianti regimybę.

arhatas, o bikšu, negali pasiekti absoliutaus žinojimo anksčiau nei jis įsilies į paranirvaną. Parikalpita bei paratantra du didieji jo priešai¹⁹. Parakalpita (tibetietišškai – kun-tag) yra klydimas, kilęs iš tų, kurie negali suvokti visa ko tuštumos bei iliuzinės prigimties; kurie tiki egzistavimu to, kas neegzistuoja, t. y. *ne-ego*. O paratantra yra tai, kas egzistuoja tik dėl priklausomo, priežastinio, santykio ir kas turi išnykti, kai priežastis, iš kurios tai kilo, bus pašalinta – kaip liepsna dagties atžvilgiu. Sunaikinkite arba užgesinkite ją, ir šviesa dings.

Ezoterinė filosofija moko, kad viskas egzistuoja ir turi sąmonę, bet netvirtina, kad visa gyvybė bei sąmonė tapati su žmogaus ar netgi gyvūno sąmone. Gyvybę mes traktuojame kaip vienatinę egzistavimo formą pasireiškiančią tame, kas vadinama materija; arba tame, ką neteisingai skaidydami vadiname žmogaus dvasia, siela bei materija. Materija yra sielos pasireiškimo šiame plane laidininkas. Siela yra dvasios pasireiškimo aukštesniame plane laidininkas, ir šie trys yra visus juos prisotinančios Gyvybės sintezė – Trejybė. Visuotinės Gyvybės įvaizdis yra viena iš tų senųjų koncepcijų, prie kurių šį šimtmetį grįžta žmogaus protas, kaip jo išsivadavimo iš antropomorfinės teologijos pasekmė. Tiesa, mokslas pasitenkina zonuodamas arba tik spėliodamas apie Visuotinio Gyvenimo požymius, bet dar neparodydamas tiek drąsos, kad bent sušnabždėtų – *Anima Mundi!* Dabar mokslo priimta „mintis apie kristalų gyvybę“ prieš pusę amžiaus dar būtų tapusi pajuokos objektu. Botanikai dabar ieško augalų nervų; bet ne todėl, kad jie daro prielaidą, jog augalai gali jausti arba galvoti kaip gyvūnai, o todėl, kad jie mano, jog augalų pasaulio maitinimasi bei augimą paaiškintų tik kažkokia augaluose atrasta struktūra, panašiai kaip nervai gyvūnų pasaulyje. Todėl neįmanoma įsivaizduoti, kad mokslas, naudodamas tokius terminus kaip „jėga“, „energija“, galėtų ir toliau pats sau neleisti pripažinti, kad daiktai, kuriuose yra gyvybė – gyvi, nesvarbu ar tai būtų atomai, ar planetos.

Skaitytojas gali paklausti – kuo tiki vidinės ezoterinės mokyklos? Kokias doktrinas šiuo klausimu dėsto ezoteriniai budistai? Kartu su jais

¹⁹ *Bodhisatvų aforizmai.*

atsakome: alaja turi dvejoją ir netgi trejopą prasmę. Jogačarjos sistemoje, kontempliacinėje mahajanos mokykloje, alaja tuo pačiu yra ir Visuotinė Siela – *Anima Mundi*, ir patobulėjusio adepto aukščiausias aš (ego). „Tas, kuris yra jau geras jogas, per meditacijas norėdamas galėtų išvesti savo alają į tikrąją Būties esmę“. „Alaja turi absoliutą amžiną egzistavimą“, sako Arjasanga, Nagardžunos priešininkas²⁰. Viena prasme ji yra pradhana, kuri *Višnaus puranoje* aiškinama kaip „tai“, kas yra pati sau priežastis, didžiųjų išminčių išraiškingai pavadinta pradhana, pradiniu pagrindu, esančia subtiliausia Prakrite, t. y. tai, kas amžina ir kas tuo pačiu yra (arba talpina tai, kas yra) ir (kas) nėra arba vis tik yra paprastas procesas²¹. „Nedaloma Priežastis“, būdama vienove ir tuo pačiu priežastimi bei pasekme ir kurią susipažinusieji su pirminiais principais vadina pradhana bei Prakrite, yra nepažinus Brahma, kuris buvo prieš visą ką²²; t. y. Brahma pats nepradeda evoliucijos ir nekuria, bet tik išreiškia savo atskirus aspektus, vienas iš kurių yra Prakritė, pradhanos aspektas. Tačiau „Prakritė“ neteisingas žodis, ir alaja šiuo atveju labiau tiktų; nes Prakritė nėra „Nepažinus Brahma“. Tai klaida tų, kurie nieko nežino apie okultinių doktrinų nuo pat žmonijos rasių lopšio universalumą, o ypač tų mokslininkų, kurie atmeta net mintį apie Pirmapradį Apreiškimą, kad galėtų mokyti, jog *Anima Mundi*, Vienatinę Visuotinės Sielos Gyvybę, pirmas paskelbė tik Anaksagoras arba jo amžininkai. Šis filosofas savo mokyme tas mintis panaudojo kaip priešpriešą per daug materialistinėms Demokrito kosmogonijos idėjoms, pagrįstomis egzoterine teorija apie *aklai* judančius atomus. Tačiau Anaksagoras Klazomenietis nebuvo šio mokymo išradėjas, jis tebuvo jo populiarintojas, kaip ir Platonas. Tai, ką jis vadino Visuotiniu Protu (*Nous*), principas, kuris, pagal jį, absoliučiai atskirtas bei išlaisvintas nuo materijos ir veikia sąmoningai, 500 m. pr. Kr. Indijoje buvo vadinama Judėjimu, Vienatine Gyvybe, arba dživatma. Tačiau arijų filosofai šio, jų nuomone, begalinio principo

²⁰ Arjasanga buvo adeptas, budistų ezoterinės mokyklos įkūrėjas dar prieš Kristaus erą, nors Ksoma-de-Kerezas savo sumetimais priskiria jį septintam mūsų eros amžiui. Buvo dar vienas Arjasanga, gyvenęs pirmaisiais mūsų eros šimtmečiais, todėl gali būti, kad vengrų mokslininkas juos maišo.

²¹ Vajaus purana.

²² Višnaus purana, Wilsono vert., I, 20.

niekada nelaikė baigtiniu „mąstymo atributu“²³. Tai natūraliai veda į G. Hegelio bei vokiečių transcendentalistų Aukščiausiąją Dvasią – kontrastas, kurį tikriausiai verta nurodyti. Friedricho Schellingo bei Johanno Fichtės mokyklos gerokai atsitraukė nuo primityvaus, archainio Absoliutaus Principo traktavimo ir nagrinėjo tik vedantos pagrindinės minties aspektą. Net fon Hartmanno pesimistinėje filosofijoje *Absoliuter Geist* nurodytas Nesąmoningumas, nors galbūt ir yra labiausiai artimas indų advaitos doktrinoms, pasiektoms europietiško proto spekuliacijomis, vis tik taip pat nutolęs nuo tikrovės.

Pagal G. Hegelį Nesąmoningumas niekada nebūtų prisiėmęs grandiozinio ir sunkaus visatos vystymo uždavinio, jeigu ne viltis pasiekti aiškia savivoką. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad Europos panteistai terminu, naudojamu apibūdinti dvasią kaip Parabrahmano ekvivalentą, kaip Nesąmoningumą, nesuteikia šiai išraiškai reikšmės, kuri jai paprastai yra priskiriama. Jie jį panaudojo tik todėl, kad nebuvo geresnio termino gilios Paslapties simboliui išreikšti.

„Absoliuti sąmonė už fenomeno“, sako jie, „vadinama Nesąmoningumu tik todėl, kad jame nėra jokio asmenybės elemento, pranoksta žmogaus vaizduotę“. Žmogus, nesugebėdamas suformuoti nė vieno įvaizdžio nesiremdamas ezoterinių fenomenų reiškiniais, dėl savo struktūros sandaros neturi galimybės kilstelėti Absoliuto didybę gaubiančių apdangalų. Tik išlaisvinta dvasia gali šiek tiek suvokti prigimtį šaltinio, iš kurio ji kilo ir į kurį galų gale sugrįš. Jeigu net aukščiausias Dhian Kohanas nežinioje tegali žemai nusilenkti didžiai Absoliučios Būties Paslapčiai; ir netgi šioje sąmoningo egzistavimo stadijos būsenoje – „individualiai sąmonei panirus į Visuotinę Sąmonę“, pasak J. Fichtės, – baigtinis ne tik negali pasiekti Begalinio, bet negali net pritaikyti jam savo pažintinių patirčių masto, tai kaip galima sakyti, kad Nesąmoningumas bei Absolutas gali turėti instinktyvų impulsą arba viltį pasiekti aiškia savivoką²⁴? Be to, vedantistas šią G. Hegelio mintį laikys neįmanoma. Okultistas pasakytų, kad ji visai taikytina

²³ Aš turiu omenyje baigtinį savęs suvokimą. Nes kaip gali Absolutas pasiekti tai kitaip, nei tiesiog kaip *aspektą*, kurio aukščiausias iš mums žinomų aspektų yra žmogaus sąmonė?

²⁴ Žr. Albert Schweigler *Handbook of the History of Philosophy* – Sterlingo vert., 28 psl.

prabudusiam Mahat'ui, Visuotiniam Protui, jau išreikštam fenomenaliame pasaulyje kaip pirmasis nekintančio Absoliuto aspektas, bet niekada ne pastarajam. „Dvasia ir materija, arba Puruša ir Prakritė, yra du pirmapradžiai Vienatinio aspektai neturintys antrojo“, taip mus moko.

Materiją verčiantis judėti Nous, gyvybę suteikianti Siela, esanti kiekviename atome, išreikšta žmoguje, latentinė akmenyje, turi skirtingus galios laipsnius. Šis panteistinis visą Gamtą persmelkusios Visuotinės Dvasios-Sielos traktavimas yra pats seniausias iš visų filosofinių sąvokų. Paracelsas arba jo mokinys Jeanas Baptistas Van Helmontas neatrado Archėjaus, nes tas pats Archėjus yra lokalizuotas „Tėvas-Eteris“ – išreikštas begalinių gyvenimo fenomenų pagrindas ir šaltinis. Visos tokios nesuskaičiuojamų teorijų serijos tėra tik vienos temos variacijos, kurios pagrindinė nata buvo pateikta Pirmapradžiam Apreiškime.

b) Terminas „anupadaka“, be tėvų, arba be protėvių, yra mistinis išsireiškimas, mūsų filosofijoje turintis keletą reikšmių. Dažniausiai taip vadinamos dangaus būtybės, Dhian Kohanai arba Dhiani Budos ir bodhisatvos, žinomi kaip Manuši (žmogiški) Budos, kurie kaip ir anupadaka vėliau taip buvo vadinami nuo pat jų asmenybės pasinėrimo akimirkos į jų apjungtus šeštą bei septintą principus, arba Atma-Budhi, kai tapdavo „Deimantine Siela“ (Vadžra satva)²⁵, arba visiškais Mahatmomis. „Slaptasis Valdovas“ (Sangbej Dang po), „Susiliejęs su Absoliutu“, negali turėti tėvų, jeigu jis Savaime Egzistuojantis ir yra vienovėje su Visuotine Dvasia (Svajambhu)²⁶, Svabhavat jos aukščiausiu aspektu. Didelė yra anupadakos hierarchijos paslaptis, jos

²⁵ Vadžrapani arba Vadžradhara reiškia Deimanto Turėtojas; tibetietiškai Dordže-sem-pa. Sempa reiškia sielą; jos savybė adamanta apibūdina jos nesuardomumą paskesniuose planuose. Paaiškinimas apie Anupadaką, pateiktas *Kala-Čakroje*, pirmame *Rgyud Kandžura* skyriuje, yra pusiau ezoterinis. Jis suklaidino daugelį orientalistų dėl Dhiani Budų ir jų žemiškų atitikmenų Manuši Budų. Apie tikrąją jų prasmę bus pateikta užuomina antrame tome ir dar išsamiau paaiškinta atitinkamoje vietoje.

²⁶ Cituojant Hegelį, kuris kartu su Schellingu beveik priėmė periodinių Avatarų (Visuotinės Dvasios ypatingą įsikūnijimą žmoguje, kuris aiškiausiai matomas visų didžiųjų religijos reformatorių atveju) panteistinį įvaizdį: „Žmogaus esmė yra dvasia... ir tik išsilaisvinusi iš savo baigtinės būsenos bei grįžusi į grynąjį savęs suvokimą, ji gali pasiekti tiesą. Žmogus-Kristus kaip žmogus, kuriame atsiskleidė Dievo-žmogaus Vienovė (individualybės tapatumas su kosmine Sąmone, kaip to moko vedantistai ir kai kurie advaitistai), savo mirtimi ir istorija apskritai pateikė amžiną Dvasios istoriją, kurią kiekvienas žmogus turi realizuoti savyje, kad egzistuotų kaip Dvasia.“ *Philosophy of History*, Sibree, angl. vert., 340 pasl.

viršūnė – Visuotinė Dvasia-Siela, o žemiausia pakopa – Manuši Buda; bet kiekvienas dvasingas žmogus taip pat yra latentinis anupadaka. Iš to – jei kalbėtume apie beformės amžinos arba absoliučios būsenos visatą dar iki to laiko, kai ją sukūrė Statybininkai – išplaukia teiginys: „Didysis Ratas (visata) buvo anupadaka“.